

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat -generaal
Ondernemen en Innovatie**
Directie Innovatie

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 20
2594 AV Den Haag

Postadres
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

Datum 26 juli 2010

Betreft 'Een gezonde voeding voor een gezond leven'

Ons kenmerk
OI/I / 10103900

Op 24 juni 2010 heeft de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin om nadere toelichting gevraagd op de volgende twee onderdelen uit de aanbeveling van de Europese Commissie betreffende het gezamenlijke programmeringsinitiatief voor onderzoek "Een gezonde voeding voor een gezond leven" C(2010)2587:

- aanbeveling 3 onderdeel g, waarin de lidstaten worden aangespoord om in de onderzoeksagenda en het uitvoeringsplan stimulering van betere samenwerking tussen de particuliere en de overheidssector, gekoppeld aan een open innovatie van verschillende bedrijfstakken op te nemen;
- aanbeveling 4, waarin lidstaten worden gestimuleerd een gemeenschappelijke beheersstructuur op het gebied van preventie van voedingsgerelateerde ziekten op te zetten, met als opdracht gemeenschappelijke voorwaarden, regels en procedures voor samenwerking en coördinatie vast te stellen en de uitvoering van de strategische onderzoeksagenda te volgen.

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de toelichting op de genoemde onderdelen. In deze brief ga ik allereerst in op de idee van gezamenlijk programmeren van onderzoek. Vervolgens ga ik in op het proces dat tot nu toe gevolgd is om gezamenlijk programmeren van onderzoek door EU lidstaten van de grond te krijgen. Tot slot ga ik in op het gezamenlijke programmeringsinitiatief "Een gezonde voeding voor een gezond leven" en op de twee punten uit de aanbeveling van de Commissie waarover u nadere toelichting wenst.

Gezamenlijk programmeren van onderzoek

Door middel van Gezamenlijk Programmeren beoogt de Raad van de Europese Unie (verder te noemen de Raad) nationaal onderzoeksbeleid van de lidstaten op het gebied van een aantal maatschappelijke uitdagingen op elkaar af te stemmen. In de bijeenkomst van de Raad voor Concurrentievermogen op 2 december 2008 is afgesproken om 1) een aantal maatschappelijke thema's te identificeren voor Gezamenlijk Programmeren, 2) binnen deze thema's een gemeenschappelijke visie op te stellen, en 3) deze visie te vertalen in strategische onderzoeksagenda's. Deze agenda's fungeren als overkoepelend kader voor een beter gecoördineerde, gezamenlijke inzet van intergouvernementele, nationale en regionale onderzoeksprogramma's.

Nederland steunt het streven naar meer coördinatie tussen nationale onderzoeksprogramma's. Dit streven werd in 2000 al aangewezen als cruciaal aspect van de Lissabonstrategie en de realisering van de Europese Onderzoeksruimte. Dit wordt wederom bevestigd in de Europa 2020-strategie, de opvolger van de Lissabonstrategie. Een gezamenlijke Europese aanpak bij het coördineren van onderzoek heeft meerwaarde, omdat dit fragmentatie en duplicatie van onderzoek tussen de lidstaten tegen kan gaan en schaalvoordelen en externe effecten, zoals toegang tot nieuwe kennis, kan opleveren en daarmee de positie van het onderzoek in Europa kan versterken. Gezien de schaarste aan R&D-middelen hebben Nederland en de EU hier baat bij. Nederland steunt bovendien de grondgedachte van gezamenlijk programmeren, namelijk het verbinden van de Europese onderzoeksruimte en maatschappelijke vraagstukken.

Ontwikkelingen rond het realiseren van gezamenlijke onderzoeksprogrammering

Om namens de lidstaten de thema's voor gezamenlijk programmeren van onderzoek te identificeren, heeft de Raad een *high level group Joint Programming (Groupe de Programmation Conjointe*, hierna te noemen GPC) ingesteld. Dit is een subgroep van het ambtelijke comité ERAC (European Research Area Comitee, voorheen CREST), dat de Raad en de Commissie adviseert over onderzoek- en technologiebeleid.

De Raad voor Concurrentievermogen heeft op 3 december 2009 de eerste drie door de GPC geïdentificeerde thema's voor gezamenlijk programmeren van onderzoek verwelkomd en de Europese Commissie uitgedaagd om de lancering van gezamenlijke programmeringsinitiatieven op de drie thema's voor te bereiden. Eén van de thema's was het thema "gezondheid, voeding en de preventie van dieet gerelateerde ziekten", dat later van naam is veranderd in "een gezonde voeding voor een gezond leven". Om de lancering van een gezamenlijk programmeringsinitiatief voor te bereiden, heeft de Europese Commissie aanbeveling C(2010)2587 uitgebracht, waar u in uw verzoek naar verwijst.

De Europese Commissie moedigt de lidstaten in de Commissieaanbeveling C(2010)2587 aan om voor het thema "Een gezonde voeding voor een gezond leven" het volgende te doen:

- 1) een gezamenlijke visie te ontwikkelen op hoe samenwerking en coördinatie van onderzoek op dit terrein bij kan dragen aan de maatschappelijke vraag die in dit thema speelt;
- 2) een strategische onderzoeksagenda op te stellen die de onderzoeksbehoeften en doelen op de middellange termijn definieert, aangevuld met een implementatieplan;
- 3) de strategische onderzoeksagenda gezamenlijk te implementeren via nationale onderzoeksprogramma's;
- 4) een managementstructuur op te zetten om regels en procedures voor samenwerking en coördinatie op te stellen en om de implementatie van de strategische onderzoeksagenda te monitoren;

- 5) in samenspraak met de Commissie te bezien welke activiteiten van de Europese Unie bij kunnen dragen aan de implementatie van de strategische onderzoeksagenda.

Naar verwachting zal dit voorstel in oktober 2010 voorliggen in de Raad voor Concurrentievermogen. Deze zal dan beslissen of het gezamenlijke programmeringsinitiatief "Een gezonde voeding voor een gezond leven" voldoet en geïmplementeerd kan worden volgens de aanbeveling van de Commissie.

Gezamenlijke programmeringsinitiatief "een gezonde voeding voor een gezond leven"

Het gezamenlijke programmeringsinitiatief "een gezonde voeding voor een gezond leven" wordt gecoördineerd door Nederland. Dit initiatief adresseert de belangrijke en complexe rol van voeding op de volksgezondheid en de preventie van chronische, dieetgerelateerde ziekten. Het initiatief probeert deze opgave aan te pakken door fundamenteel voedings-, biomedisch en sociologisch onderzoek te verbinden met preventiestrategieën en nieuwe voedingsproducten, productieprocessen en toepassingen. Deze verbinding vergt een multidisciplinaire aanpak waarbij wordt samengewerkt tussen enerzijds onderzoekers uit verschillende disciplines bij universiteiten, kennisinstellingen en bedrijven en anderzijds patiëntenorganisaties, zorgverleners en overheidsorganisaties. De aanbeveling van de Commissie om in de onderzoeksagenda en het uitvoeringsplan aandacht te besteden aan het stimuleren van betere samenwerking tussen de particuliere sector en de overheidssector, gekoppeld aan een open innovatie van verschillende bedrijfstakken, refereert aan deze multidisciplinaire samenwerking.

De managementstructuur waar in de aanbeveling 4 van de Commissie-aanbeveling naar verwezen wordt, betreft een managementstructuur die de samenwerking en coördinatie van het onderzoek, dat lidstaten uitvoeren op dit terrein, ondersteunt. De managementstructuur dient bij te dragen aan het opstellen van een gezamenlijke visie en een strategische onderzoeksagenda en dient ervoor zorg te dragen dat de strategische onderzoeksagenda geïmplementeerd wordt via de nationale onderzoeksprogramma's.

De managementstructuur voor het gezamenlijke programmeringsinitiatief "een gezonde voeding voor een gezond leven" bestaat uit:

- een bestuursraad met vertegenwoordigers van de lidstaten die aan het initiatief deelnemen. Deze bestuursraad zal de gezamenlijke onderzoeksagenda en de voorwaarden, regels en procedures vaststellen;
- een wetenschappelijke adviesraad, die de strategische onderzoeksagenda opstelt;
- een klankbordgroep met overige veldpartijen zoals bedrijven, zorgverleners, patiënten- en consumentenorganisaties;
- een secretariaat dat de dagelijkse leiding van het initiatief verzorgt.

De managementstructuur zal in ieder geval een weerspiegeling zijn van de multidisciplinaire aanpak van het onderzoek en zal alle belanghebbenden moeten

vertegenwoordigen. Er is inmiddels een bestuursraad ingesteld met vertegenwoordigers van de lidstaten. Naar verwachting zal de managementstructuur begin 2011 volledig zijn ingevuld.

De Raad voor Concurrentievermogen zal op regelmatige basis spreken over de voortgang van het gezamenlijk programmeren van onderzoek in algemene zin, en specifiek over de voortgang van de verschillende gezamenlijke programmeringsinitiatieven. De Staten-Generaal zal, via de AO's voorafgaand aan de bijeenkomsten van de Raad voor Concurrentievermogen, worden geïnformeerd over de voortgang van het gezamenlijk programmeren van onderzoek in het algemeen en van de afzonderlijke initiatieven.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven
Minister van Economische Zaken